

К.п.н. Сорочинська О.А.,

К.п.н. Танська В.В.,

бакалавр спеціальності 012 «Дошкільна освіта» Струганів А.Р.

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Ознайомлення старших дошкільників із природним докільям методом інтелект-карт

Програмові завдання ознайомлення дошкільника з природним докільям у старшій групі закладу дошкільної освіти (ЗДО) передбачають форвування в дитини основ екологічної компетентності.

Актуальність теми. Проблему сприйняття дітьми дошкільного віку докільям, зокрема світу природи вивчали: Т. Байбара, Н. Бібик, М. Вашуленко, О. Савченко, О. Хорошковську та інших. Однак, науковій літературі немає єдиного погляду на проблему ознайомлення дітей дошкільного віку із природним докільям. Однак, процес ознайомлення дитини з природним докільям повинен бути усвідомленим та здійснюватися за добору ефективних педагогічних умов та методів навчання які мають діяльнісний характер.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз та практичну перевірку ефективності ознайомлення старших дошкільників із природним докільям методом інтелект-карти.

Формування екологічної компетентності повинно здійснюватися на основі нагромадження конкретних реалістичних знань. На думку Н. Гонтар, у ознайомленні дошкільників з природою використовуються різні методи: спостереження, демонстрування картин, кінофільмів, діафільмів, використання моделей. Також важливе значення мають нескладні досліди, праця в природі, ігри, розповідь вихователя, читання художньої літератури, бесіди [1, с. 24]. Попри ефективність традиційних методів ознайомлення дошкільників з природним докільям нині все більшої популярності набирає метод інтелект-карта або ментальна карта.

Автор ідеї створення такої карти – Тоні Б'юзен, який розробив її вперше ще у 70-роках минулого століття. Проте, дослідники вважають, що розробками

такої карти займалися дослідники ще в давні часи. Зокрема, є думка, що ідея карти належить Порфірію з Тиросу, який вивчав погляди Аристотеля, Леонардо да Вінчі та ін. і своїм винаходом відобразив ідею розвитку розуму та логічного мислення [2, с. 8]. Основна ідея цих карт полягала в оформленні думок та висловів у зручній формі для запам'ятовування. На його думку найефективнішим способом записування і запам'ятовування великого обсягу інформації є деревоподібна форма. Робота у такій формі дозволяє задіяти обидві півкулі головного мозку.

Основними функціями створення інтелект-карти дошкільниками є: ефективне засвоєння значного обсягу інформації; розвиток логічного, асоціативного мислення, а також фантазії; формування та вдосконалення умінь і навички організованості, відповідальності, підвищення рівня згуртованості дитячого колективу, умінь взаємодіяти та ін.

Робота над виготовленням карти передбачає 3 етапи: 1. Задум теми, яка буде відображена на карті; 2. Визначення та малювання основних понять, ідей карти, а також гілок, які відображають зв'язки між явищами, поняттями. 3. Засвоєння матеріалу карти та самоаналіз власної роботи (чи вдалося відтворити зміст задуманого поняття чи явища).

Такі карти передбачають опис основного поняття чи явища та гілки, які відходять від нього. Таких гілок може бути безліч. Головне, будувати карту від використання більших гілок і до тонших. Для створення такої карти необхідний аркуш паперу А4, кольорові олівці та використання власної фантазії.

Експериментальне дослідження із метою вивчення використання методу інтелект-карти у процесі ознайомлення старших дошкільників із природним довкіллям, проводилося нами у 3 етапи, на базі Житомирського ЗДО №65. Вибірка складала 58 дошкільників у віці 5-6 років. На першому етапі дослідження нами було виділено критерії рівні та показники ознайомлення старших дошкільників із природним довкіллям. На початковому етапі нашого дослідження було виявлено, що показники екологічної компетентності сягали здебільшого низького та середнього рівнів (рис. 1).

Із огляду на отримані результати, ми розробили авторську модель ознайомлення старших дошкільників із природним довкіллям методом інтелект-карти, яка передбачала різноманітні заняття за тематикою та змістом: «Осінь», «Хто і де з тварин живе», «Пори року», «Весна», «Овочі», «Живе-неживе» та ін. На підсумковому етапі показники екологічної компетентності дошкільників були такими (рис. 2).

Рис. 1. Рівні розвитку екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку на констатувальному етапі

Рис. 2. Рівні розвитку екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку на формувальному етапі

Дані рисунка 2 показують, що серед досліджуваних дітей експериментальної групи високого рівня розвитку екологічної компетентності було 54% (15 дітей), середнього 36% (10 дітей), низького рівня 10% (3 дітей).

Висновки. Таким чином, можна відзначити підвищення показників сформованості екологічної компетентності. Тому, розроблений комплекс заходів, які передбачала наша авторська програма роботи із підвищення рівня екологічної компетентності методом інтелект-карти, засвідчила свою ефективність. Зробивши порівняння результатів КГ та ЕГ на констатувальному і на завершальному етапі видно, що високий рівні дітей на завершальному етапі підвищився, а низькі показники суттєво знизилися.

Література:

1. Гонтар Т. Знай, люби. Бережи! Еколого-психологічний тренінг / Т. Гонтар // Дошкільне виховання. – 2015. – №5. – С. 24-25.
2. Плохій З. Природа як пізнавальна цінність / З. Плохій // Дошкільне виховання. – 2011. – №6. – С. 7-9.